

ROZPORZĄDZENIA URZĘDOWE

ŁOMŻYŃSKIEJ KURII DIECEZJALNEJ.

Nr 8

Łomża, dnia 1 sierpnia 1939 r.

Rocznik XIII

T R E Ś Ć:

- | | |
|---|---|
| 65. Święcenie sprzętu wojskowego. | 70. Święcenia kapłańskie. |
| 66. Dekret odłączenia wsi Dudy i Warmiak od p. Myszyniec a przyłączenia do p. Żalas. | 71. Wyższe Katolickie Studium Społeczne w Poznaniu. |
| 67. Dekret odłączenia osiedli Mierzejewskiego, Ambroziaka i Lipki od p. Ostrów Mazow. a przyłączenia do p. Jelonki. | 72. Zbiórka Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi. |
| 68. Czasopismo p. t. Teologia Praktyczna. | 73. Zarządzenia wojskowe. |
| 69. Rocznica zwycięstwa nad Wisłą. | 74. O zwalczaniu wydawnictw pornograficznych i brukowych powieści kryminalnych. |
| | 75. Zmiany w duchowieństwie. |

Nr. 65.

Święcenie sprzętu wojskowego.

Niejednokrotnie Księża są proszeni o poświęcenie czy błogosławienie sprzętu przez wojsko używanego. Jedni Księża przychylają się bezkrytycznie do tej prośby, drudzy jej odmawiają w przeświadczeniu, że nie jest to w myśl Kościoła św.

Nie zachodzi żadna wątpliwość, że mogą być poświęcane przedmioty, służące czy dobru czy sprawności wojska, n.p. pomieszczenia, urządzenia zdrowotne, środki komunikacyjne czy sanitarne, sztandary.

Co się tyczy broni i sprzętu śmiertcionośnego, jakkolwiek należą one do potrzeb i zaopatrzenia wojskowego w pokoju i w wojnie, Kościół uważa za niewłaściwe, aby im nadawać poświęcenie religijne. Wychodzi tu bowiem z założenia, że będąc instytucją miłości i pokoju nie powinien wywoływać wrażenia, jakoby poświęcając w formie kościelnej broń, zwłaszcza śmiertcionośną, zachęcał w jakikolwiek sposób do krwawych wojen.

A dalej wywołałoby to pomieszanie pojęć co do słuszności wojny. gdyby zgodził się na święcenie broni w krajach, wzajemnie wojny prowadzących. Bo zezwolenie Kościoła musiałoby objąć wszystkie kraje.



Przeto w danym wypadku Księża zechcą wytłumaczyć stanowisko Kościoła w tej sprawie i zaniechać święcenia broni oraz wygłaszania religijnych przemów. Niewątpliwie czynniki wojskowe po otrzymaniu takiego wyjaśnienia stanowisko Kościoła zrozumieją.

Łomża, d. 20 lipca 1939.

Stanisław Bp.

Nr. 66.

**Dekret odłączenia wsi Dudy i Warmiak od p. Myszyniec
a przyłączenia do p. Zalas.**

STANISŁAW KOSTKA ŁUKOMSKI

ZE ZMIŁOWANIA BOŻEGO I STOLICY APOSTOLSKIEJ ŁASKI

BISKUP ŁOMŻYŃSKI

Dr. Fil.

Mieszkańcy dwóch wsi Dudy Puszczańskie i Warmiak wnieśli podanie o wyłączenie ich wsi z parafii w Myszyncu a włączenie do parafii w Zalasi ze względu na bliższą odległość do Zalasu.

Wysłuchawszy w myśl kan. 1428 § 1 Kod. Pr. Kan. Kapitułę Katedralną oraz zainteresowanych i uznawszy słuszność podanych racyj, zarządzam z dniem 1 lipca 1939 r. odłączenie wsi Dudy Puszczańskie i Warmiak z parafii Myszyniec a przyłączenie do parafii Zalas.

Powyższy dekret należy odczytać z ambony w niedzielę dnia 25 b. m. w kościołach parafialnych w Myszyncu i Zalasi.

Łomża, dnia 16 czerwca 1939 r.

Nr. 2798/39

† **Stanisław Bp.**

Pieczczę

Nr. 67.

Dekret odłączenia osiedli J. Mierzejewskiego, J. Ambroziaka i A. Lipki od p. Ostrów Mazowiecka a przyłączenia do p. Jelonki.

STANISŁAW KOSTKA ŁUKOMSKI

ZE ZMIŁOWANIA BOŻEGO i STOLICY APOSTOLSKIEJ ŁASKI

BISKUP ŁOMŻYŃSKI

Dr. Fil.

Mieszkańcy Lubiejewa parafii Ostrów Mazowiecka Jan Mierzejewski, Józef Ambroziak i Aleksander Lipka wnieśli podanie o wyłączenie ich wraz z rodzinami z parafii Ostrów Mazowiecka a włączenie do parafii Jelonki ze względu na bliższą odległość do kościoła w Jelonkach.

Wysłuchawszy w myśl kan. 1428 § 1 Kod. Pr. Kan. Kapitułę Katedralną oraz zainteresowanych i uznawszy słuszność podanych racyj, zarządzam z dniem 1 sierpnia 1939 roku odłączenie wyżej wymienionych mieszkańców wraz z ich rodzinami z parafii Ostrów Mazowiecka a przyłączenie do parafii Jelonki.

Powyższy dekret należy odczytać z ambony w niedzielę dnia 30 lipca b. r. w kościołach parafialnych w Ostrowi Mazowieckiej i Jelonkach.

Łomża, dnia 6 lipca 1939 r.

Nr. 3033/39

Pieczęć.

† Stanisław Bp.

Nr. 68.

Czasopismo p. t. Teologią Praktyczną.

Nakładem Drukarni i Księgarni św. Wojciecha w Poznaniu wychodzi kwartalnik dla duszpasterzy p. t. Teologia Praktyczna. Ze względu na to, że podaje praktyczne wskazówki dla duszpasterstwa i administracji parafialnej, polecam Przew. Ks. Ks. Dziekanom, aby dla swoich dekanatów pismo to zaabonowali.

Dotąd wyszły trzy numery, którychby od wydawnictwa zażądać należało. Prenumerata roczna wynosi 6 zł. Adres Księgarni: Poznań, Plac Wolności 1. — P.K.O. nr. 200.032.

Łomża, d. 20 lipca 1939 r.

† Stanisław Bp.

Nr. 69.

Rocznica zwycięstwa nad Wisłą.

W dniu 15 sierpnia, w święto Wniebowzięcia N. M. P. i rocznicę znamienego zwycięstwa nad bolszewikami z r. 1920, Księża Proboszczowie zechcą pamiętać o modłach dziękczynnych przez Rytuał przewidzianych na ten dzień. Gdzie warunki pozwolą należy rocznicę tę uczcić także obchodem lub akademią.

Nr. 70.

Święcenia kapłańskie.

Dnia 3 czerwca b. r. J. E. Ks. Biskup Ordynariusz udzielił święceń kapłańskich diakonowi Józefowi Stankiewiczowi.

Nr. 71.

Wyższe Katolickie Studium Społeczne w Poznaniu.

Wpisy na Wyższe Katolickie Studium Społeczne w Poznaniu kończą się w dniu 17 września. W charakterze słuchaczy zwyczajnych mogą być przyjęte wyłącznie osoby posiadające świadectwo dojrzałości. Słuchacze zaś nadzwyczajni, których liczba jest ściśle ograniczona, muszą się wykazać innym równorzędnym wykształceniem. Nowy rok szkolny rozpoczyna się w dniu 3 października 1939.

Bliższe informacje o charakterze tej uczelni, posiadającej prawa szkół wyższych na podstawie ustawy z dnia 22 lutego 1937, jej organizacji, kierunku i warunkach studiów podaje prospekt, który wysyła Sekretariat Wyższego Kat. Studium Społecznego w Poznaniu, Podgórna 12b za nadesłaniem 1 zł.

Nr. 72.

Zbiórka Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi.

W dniach 16 i 17 września b. r. odbędzie się zbiórka na rzecz Towarzystwa Opieki nad Ociemniałymi w Laskach.

W roku bieżącym z pomocy Towarzystwa korzysta 652 niewidomych, w tym 230 dzieci i młodzieży (niewidomych w Polsce jest przeszło 30.000).

Towarzystwo podkreśla, iż dodatni wynik zbiórki ubiegłego roku zawdzięcza w pierwszym rzędzie parafiom i Instytutom Akcji Katolickiej.

Wielebne Duchowieństwo zechce czynnie i zachętą wesprzeć akcję zbiórki na rzecz nieszczęśliwych niewidomych.

Nr. 73.

Zarządzenia wojskowe.

1)

U S T A W A

z dnia 9 kwietnia 1938 r.

o powszechnym obowiązku wojskowym¹⁾.**Rejestracja poborowych.**

Art. 15. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w przypadkach, gdy księgi stanu cywilnego (metrykalne) uległy zniszczeniu lub zaginięciu, urzędy i instytucje, otrzymujące duplikaty tych ksiąg, są obowiązane przesyłać corocznie najpóźniej do dnia 1 lipca zarządom gmin wyciągi z metryki urodzonych i zmarłych, odnoszące się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończyłyby, gdyby żyły, 17 lat życia.

(2) Urzędy i organy, wymienione w ust. (1), obowiązane są udzielać ponadto wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów, potrzebnych przy czynnościach urzędowych, wynikających z ustawy niniejszej lub wydanych na jej podstawie przepisów.

(3) W razie niewykonania obowiązków, wynikających z artykułu niniejszego, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie zaniedbanych czynności na koszt winnego.

Przegląd poborowych.

Art. 50. (1) Bez poddawania przeglądowi zostają zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej na podstawie przedstawionych komisji poborowej dokumentów, które ustali rozporządzenie wykonawcze:

- a) duchowni wyznania katolickiego, którzy otrzymali święcenia;
- b) zakonnicy wyznania katolickiego, którzy złożyli śluby zakonne;
- c) uczniowie seminariów katolickich i nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich;

(2) O zaliczeniu do pomocniczej służby wojskowej osób wymienionych w ust. (1) orzeka przy poborze komisja poborowa,

¹⁾ Dz. U. R. P. z dnia 13. IV. 1938 r. Nr 25, poz. 220 (w wyjątkach).

a po poborze — powiatowa władza administracji ogólnej, lub co do osób zamieszkałych stale za granicą urząd konsularny R. P.

(3) Osoby, wymienione w art. (1) które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stanu duchownego, seminarium, nowicjatu, zakonu, klasztoru, lub zgromadzenia podlegają obowiązkowi służby wojskowej na ogólnych zasadach.

(4) W czasie wojny nie mogą być osoby wymienione w ust. (1) zaliczone do pomocniczej służby wojskowej, jeżeli warunki uzasadniające to prawo powstały po rozpoczęciu wojny,

Pomocnicza służba wojskowa.

Art. 102. (1) Obowiązkowi pomocniczej służby wojskowej podlegają:

a) zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej mężczyźni z dniem 1 stycznia tego roku kalendarzowego, w którym kończą 18 lat życia, do ukończonych lat 60;

Art. 105. (1) Pomocnicza służba wojskowa polega na pełnieniu służby obrony przeciwlotniczej i przeciwgazowej, wartowniczej, łączności, technicznej, przeciwpożarowej, wojskowej służby zdrowia, transportowej, biurowej oraz innej, potrzebnej dla celów obrony Państwa.

(2) księża katolicy, którzy posiadają święcenia kapłańskie duchowni innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia, zakonnicy, którzy złożyli uroczyste śluby zakonne, zatwierdzeni przez władzę państwową, rabin i podrabini oraz duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań niechrześcijańskich — pełnią w razie powołania ich do pomocniczej służby wojskowej czynności duszpasterskie.

(3) Duchowni katolicy, nie posiadający święceń kapłańskich i uczniowie seminariów katolickich, oraz nowicjusze zakonów, klasztorów i zgromadzeń katolickich oraz prawosławnych będą w razie powołania ich do pomocniczej służby wojskowej użyć do wojskowej służby zdrowia.

Przepisy ogólne.

Art. 160. (1) Urzędy i organa wymienione w art. 15 ust. (1) obowiązane są przysyłać niezwłocznie powiatowej władzy administracji ogólnej wyciągi z metryk zmarłych osób płci męskiej

w wieku od 17 do 60 lat celem wykreślenia nazwisk tych osób z rejestru i list poborowych.

Art. 161. Przełożeni osób wymienionych w ust. (1) art. 50 obowiązani są zawiadamiać niezwłocznie powiatową władzę administracji ogólnej o wystąpieniu lub wykluczeniu duchownego ze stanu duchownego, jak również o opuszczeniu przez kandydata do stanu duchownego (ucznia, nowicjusza) seminarium, zakonu, klasztoru lub zgromadzenia.

Przepisy karne.

Art. 168. Kto:

a) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 15 i 160 nie przesyła w terminie władzy wyciągów z metryk urodzonych i zmarłych lub nie udziela potrzebnych wyjaśnień i odpisów;

b) wbrew obowiązkowi wynikającemu z art. 161 nie zawiadamia władzy o wystąpieniu lub wykluczeniu duchownego ze stanu duchownego, lub o opuszczeniu przez kandydata stanu duchownego (ucznia, nowicjusza) seminarium, zakonu, klasztoru lub zgromadzenia;

podlega karze aresztu do 1 miesiąca i grzywny do 1.000 zł. lub jednej z tych kar.

Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 196. (1) Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów: *Sławoj Składkowski*

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

2) ROZPORZĄDZENIE MINISTRÓW: SPRAW WOJSKOWYCH, SPRAW WEWNĘTRZNYCH I OPIEKI SPOŁECZNEJ

z dnia 7 lutego 1939 r. w sprawie wykonania ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r.

o powszechnym obowiązku wojskowym¹⁾.

Do art. 15.

§ 57. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki przesyłają do dnia 1 lipca wyciągi z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn oraz wyciągi z metryk zmarłych mężczyzn, według wzorów

1) Dz. U. R. P. z d. 17. III. 1939 r. Nr 20, poz. 131 (w wyjątkach).

Nr 1 i 2, zarządom gmin (naczelnikom urzędów okręgowych) właściwym ze względu na miejsce urodzenia lub śmierci osoby, której wyciąg dotyczy. Jeżeli miejsce śmierci nie pokrywa się z miejscem urodzenia, należy o śmierci zawiadomić również zarząd gminy (naczelnika urzędu okręgowego) miejsca urodzenia zmarłej osoby, przytaczając w zawiadomieniu wszystkie dane zawarte w wyciągu metrykalnym.

(2) W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ksiąg metrykalnych, urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki są obowiązani wystąpić do urzędów i instytucyj otrzymujących wóropisy tych ksiąg, z żądaniem sporządzenia i przesłania gminom wyciągów metrykalnych stosownie do przepisu ust. (1).

Do art. 50.

§ 211. Bez poddawania przeglądowi lekarskiemu zostają zaliczeni przy poborze do pomocniczej służby wojskowej następujące osoby:

a) duchowni wyznania katolickiego wszystkich obrządków, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy tego wyznania, którzy złożyli śluby zakonne, uczniowie seminariów duchownych, nowicjusze zakonów i zgromadzeń tego wyznania;

§ 212. (1) Celem zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej powinny osoby wymienione w § 211 przedstawić przewodniczącemu komisji poborowej w dniu stawienia się przed komisją poborową następujące dokumenty:

a) osoby wyliczone w § 211 pod lit. a): — zaświadczenia wydane przez kurie biskupie lub przełożonych zakonów i seminariów duchownych lub rektorów uniwersytetów;

§ 214. (1) Osoby wymienione w § 211 mogą ubiegać się o zaliczenie ich do pomocniczej służby wojskowej w myśl art. 50 także po stawieniu się przed komisją poborową.

(2) Prośby wraz z wymaganymi zaświadczeniami powinny być wnoszone do powiatowej władzy administracji ogólnej.....

§ 215. (1) O opuszczeniu stanu duchownego lub wykluczeniu z niego osób wymienionych w § 211 zawiadamia przełożona władza duchowna... powiatową władzę administracji ogólnej, na której obszarze wspomniana osoba miała miejsce zamieszkania przed wystąpieniem lub wykluczeniem ze stanu duchownego...

W zawiadomieniu należy podać imię i nazwisko, rok urodzenia oraz adres tej osoby i komisję poborową, przed którą stała do poboru.

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Sławoj Składkowski*

Minister Opieki Społecznej: *Marian Zyndram-Kościałkowski*

Załącznik Nr 2

do § 212.

WYKAZ ZAŚWIADCZEŃ, NA PODSTAWIE KTÓRYCH DUCHOWNI SĄ
ZALICZANI DO POMOCNICZEJ SŁUŻBY WOJSKOWEJ.

I. Duchowni katoliccy.

1) **Zaświadczenie**

dla biskupów, członków kapituły, rektorów seminariów duchownych, przełożonych klasztorów, proboszczów, wikariuszów i innych duchownych katolickich, posiadających święcenia i nie objętych wzorami zaświadczeń pod L. 2, 3, 4 niniejszego załącznika.

Kuria biskupia zaświadcza, że
(nazwa Kurii)

..... urodzony dnia

(imię i nazwisko duchownego)

roku w jest

(miejsce urodzenia)

(stanowisko duchownego: sufraganem, rektorem seminarium, przełożonym klasztoru, proboszczem lub innym duchownym katolickim)

posiadającym święcenia w

(dokładna nazwa biskupstwa, klasztoru, probostwa)

Niniejsze zaświadczenie Kuria Biskupia wydaje.....

..... celem zaliczenia go do

(imię i nazwisko duchownego)

pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr

(nazwa miejscowości)

(bieżący wydanego
zaświadczenia)

Pieczęć Kurii Biskupiej

Podpis Biskupa lub zastępcy

U W A G A: Biskupom diecezjalnym wystawia zaświadczenie właściwy metropolita, względnie ten biskup, który dla niego stanowi wyższą instancję, biskupom sufraganom — biskup diecezjalny.

2. Zaświadczenie

dla profesorów seminariów duchownych i innych funkcjonariuszów oraz uczniów tych zakładów.

Rektor Seminarium
 (dokładna nazwa seminarium, adres)
 zaświadcza że urodzony dnia
 (imię i nazwisko duchownego)
 roku w
 (miejsce urodzenia)
 obecnie jest
 (profesorem, lub innym funkcjonariuszem albo też uczniem)
 seminarium
 (nazwa seminarium)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się
 (imię i nazwisko duchownego)
 celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr
 (nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć Seminarium

Podpis rektora lub jego zastępcy

3) Zaświadczenie

dla nowicjuszków zakonów i zgromadzeń, jako też zakonników, którzy złożyli śluby zakonne.

Przełożony zakonu
 (dokładna nazwa zakonu, zgromadzenia, adres)
 zaświadcza, że urodzony dnia
 (imię i nazwisko zakonnika)
 roku w jest nowicjuszem
 (miejsce urodzenia)
 zakonu (zgromadzenia), zakonnikiem, który złożył śluby zakonne.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się
 (imię i nazwisko)
 celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr 25, poz. 220).

..... dnia roku Nr
 (nazwa miejscowości) (bieżący wydanego
 zaświadczenia)

Pieczęć zakonu

Podpis przełożonego

Województwo

Wzór Nr 1

Powiat

do § 57.

Nazwa urzędu

Nr.....

..... dnia 19 r.

W Y C I A G

z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn urodzonych w roku

Nr kolejny	NAZWISKO I IMIĘ	Data i miejsce urodzenia	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panięńskie i imię matki	Zawód lub zatrudnienie ojca	U w a g i
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki

U W A G A: W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

Województwo

Wzór Nr 2

Powiat

do § 57.

Nazwa urzędu

Nr.....

..... dnia 19 r.

W Y C I A G

z metryk śmierci mężczyzn urodzonych w roku

Nr kolejny	NAZWISKO I IMIĘ	Data i miejsce urodzenia	Data i miejsce śmierci	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panięńskie i imię matki	U w a g i
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego
lub prowadzącego metryki

U W A G A: W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

3) OBWIESZCZENIE MINISTRA SPRAW WOJSKOWYCH

z dnia 14 czerwca 1939 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o świadczeniach osobistych¹⁾.**Art. 1.**

1. Z chwilą wybuchu wojny lub zarządzenia mobilizacji pozostaje z mocy samego prawa na obszarze całego Państwa obowiązek ludności wykonywania na rzecz Państwa za wynagrodzeniem robót i usług, bezpośrednio lub pośrednio potrzebnych do obrony Państwa (świadczenia osobiste).

Art. 4.

1. Do świadczeń osobistych obowiązani są wszyscy mieszkańcy Państwa płci obojga w wieku od ukończonych lat 17 do ukończonych lat 60 z wyjątkiem:

.....

3) duchownych wymienionych w art. 50 ust. (1) ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym;²⁾

Art. 34.

1. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

4)**U S T A W A**

z dnia 30 marca 1939 r.

o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych³⁾.**Przepisy ogólne.**

Art. 1. Powszechny obowiązek świadczeń rzeczowych obejmuje:

1) obowiązek udzielania danych o przedmiotach świadczeń rzeczowych;

2) obowiązek przysposobienia się do działalności, odpowiadającej potrzebom obrony Państwa lub warunkom wojennym (obowiązek przysposobienia do świadczeń rzeczowych);

1) Dz. U. R. P. z d. 26. VI. 1939 r. Nr 55, poz. 354 (w wyjątkach).

2) Patrz str. 90.

3) Dz. U. R. P. z d. 4. IV. 1939 r. Nr 30, poz. 200 (w wyjątkach).

5) obowiązek odstępowania na rzecz Państwa przedmiotów świadczeń rzeczowych i podporządkowania się dla tego celu innym zarządzeniom władzy (obowiązek świadczeń rzeczowych).

**Zakres powszechnego obowiązku świadczeń rzeczowych
pod względem przedmiotowym.**

Art. 4. (1) Przedmiotem świadczeń rzeczowych może być rzecz (ruchoma lub nieruchoma), albo prawo, potrzebne do celów obrony Państwa.

(2) Przedmiotem świadczeń rzeczowych mogą być zarówno rzeczy i prawa już istniejące, jak i te, które dopiero powstaną (wytwory pracy, płody natury).

Art. 5. (1) Powszechnemu obowiązkowi świadczeń rzeczowych nie podlegają:

1) rzeczy i prawa, wolne od obowiązku świadczeń rzeczowych z mocy przepisów prawa międzynarodowego lub zwyczajów międzynarodowych;

2) świątynie i domy modlitwy wszystkich uznanych w Państwie wyznań religijnych wraz ze znajdującymi się w nich przedmiotami, przeznaczonymi bezpośrednio do służby Bożej;

3) przedmioty kultu;

4) mające charakter publiczny: archiwa, biblioteki, muzea oraz zbiory naukowe i artystyczne, tudzież prywatne zbiory i poszczególne przedmioty sztuki i kultury o stwierdzonej wartości zabytkowej; rozporządzenie Ministrów Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego oraz Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych określi, które archiwa, biblioteki i zbiory naukowe i artystyczne uważać należy za mające charakter publiczny oraz rodzaje prywatnych zbiorów i przedmiotów sztuki i kultury, które uważać należy za mające wartość zabytkową;

Przepisy końcowe.

Art. 96. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*
Prezes Rady Ministrów: *Sławoj Składkowski*
Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

5)

U S T A W A

z dnia 30 marca 1939 r.

o wycofaniu urzędów, ludności i mienia z zagrożonych obszarów Państwa¹⁾.

Art. 1. Z dniem wybuchu wojny albo zarządzenia mobilizacji oraz w przypadkach, gdy tego wymagać będzie interes obrony Państwa, stwierdzony uchwałą Rady Ministrów, władze państwowe mogą zarządzić wycofanie z zagrożonych obszarów Państwa urzędów, instytucyj, ludności oraz mienia.

Art. 2. Właściwe władze wojskowe określają już w czasie pokoju:

1) obszar Państwa, z którego wycofanie ma w razie potrzeby nastąpić oraz obszar, na który wycofanie ma nastąpić (obszar rozmieszczenia);

2) urzędy, instytucje, kategorie ludności i mienia, które w razie potrzeby mają być wycofane;

3) właściwość i zakres działania władz (organów), powołanych do przygotowania i przeprowadzenia wycofania i rozmieszczenia.

Art. 3. (1) Wycofanie zarządzają.

1) do czasu mianowania Naczelnego Wodza — Minister Spraw Wojskowych, Minister Spraw Wewnętrznych i Minister Komunikacji;

2) od czasu mianowania Naczelnego Wodza — Naczelnny Wódz lub władze i organa wojskowe przez niego upoważnione;

(2) Wycofanie władz centralnych zarządza Rada Ministrów po zasięgnięciu opinii Naczelnego Wodza.

Art. 4. (1) W zarządzeniu o wycofaniu należy określić:

1) które urzędy i instytucje, jakie kategorie ludności oraz jakie mienie mają być wycofane;

2) obszar, z którego wycofanie ma nastąpić oraz obszar rozmieszczenia;

3) czas, kolejność i środki wycofania.

(2) W zarządzeniu o wycofaniu należy również wskazać władze (organa), które mają przeprowadzić wycofanie, przy czym władze, wymienione w art. 3, mogą do przeprowadzenia wycofania wyznaczyć inne władze, niż oznaczone na podstawie art. 2 pkt 3).

¹⁾ Dz. U. R. P. z d. 1. IV. 1939 r. Nr 29, poz. 197.

(3) Władze wojskowe mogą same przeprowadzić zarządzone wycofanie, jeżeli nie przeprowadziły go we właściwym czasie władze (organa) do tego wyznaczone.

Art. 5. (1) Dla przeprowadzenia wycofania Państwo dostarcza w przypadkach koniecznych niezbędnej ilości środków przewozowych. Ludności, podlegającej wycofaniu, ma być w miarę możliwości udostępnione zebranie ze sobą jej mienia, w szczególności inwentarza żywego oraz niezbędnych środków żywności.

(2) Państwo zapewnia wycofanej ludności tymczasowe umieszczenie i utrzymanie oraz tymczasowe umieszczenie wycofanego mienia. Zapewnienie utrzymania może być uzależnione od przyjęcia przez poszczególne osoby wskazanego im przez władze zatrudnienia, odpowiadającego ich kwalifikacjom i stanowi zdrowia.

Art. 6. (1) Mienie, przedstawiające wartość naukową, artystyczną lub historyczną, jeżeli nie może być wycofane, powinno być zabezpieczone na miejscu i zarejestrowane.

(2) Mienie inne niż określone w ust. (1), nie wycofane mimo zarządzenia, może być użyte na potrzeby Państwa. Mienie, nie użyte na te potrzeby, należy w miarę możliwości zabezpieczyć na miejscu zwłaszcza, jeżeli przedstawia ono znaczną wartość dla interesu publicznego.

(3) Mienie nie wycofane, które nie mogło być zabezpieczone, ani nie zostało użyte na potrzeby Państwa, ma być zniszczone, jeżeli mogłoby utrudniać przeprowadzenie własnych działań wojennych lub być wyzyskane przez nieprzyjaciela dla celów wojennych; nie dotyczy to jednak mienia przedstawiającego wartość naukową, artystyczną lub historyczną.

Art. 7. (1) Za mienie, nie stanowiące własności Państwa, użyte na potrzeby Państwa lub zniszczone, należy się wynagrodzenie; wysokość wynagrodzenia ustalają powiatowe lub specjalne komisje świadczeń rzeczowych w trybie i na zasadach, przewidzianych w przepisach o powszechnym obowiązku świadczeń rzeczowych.

(2) Prawo do wynagrodzenia nie służy, jeżeli właściciel mienia albo osoba, działająca w jego imieniu, nie wycofała mienia we właściwym czasie z własnej winy.

Art. 8. (1) Zarządzenia co do powrotu urzędów, instytucji i ludności oraz co do przywiezienia z powrotem wycofanego mienia wydają:

1) gdy chodzi o powrót na obszar operacyjny — Naczelnny

Wódz albo upoważnione przez niego władze lub organa, bez względu na to, jaka władza zarządziła wycofanie;

2) w innych wypadkach — na żądanie lub za zgodą Naczelnego Wodza — Minister Spraw Wojskowych, o ile chodzi o osoby lub mienie wojskowe; Minister Komunikacji, o ile chodzi o funkcjonariuszów lub tabor i urządzenia kolejowe, w pozostałych przypadkach — Minister Spraw Wewnętrznych w porozumieniu z właściwymi ministrami.

(2) Zarządzenie co do powrotu władz naczelnych i centralnych wydaje Rada Ministrów po zasięgnięciu opinii Naczelnego Wodza.

(3) W zarządzeniu, wydanym w myśl ust. (1) lub (2), należy wskazać władze (organa), powołane do wykonania tego zarządzenia.

Art. 9. Państwo dostarcza w przypadkach koniecznych niezbędnej ilości środków przewozowych do przeprowadzenia powrotu wycofanej ludności oraz przewiezienia z powrotem wycofanego mienia. Powracającej ludności należy w miarę możliwości udostępnić przywiezienie z sobą mienia, w jakie dla zaspokojenia niezbędnych potrzeb zaopatrzyła się podczas przymusowego pobytu poza stałym miejscem zamieszkania.

Art. 10. W warunkach, wymienionych w art. 1, władze państwowe mogą zabronić wycofania z zagrożonych obszarów Państwa poszczególnych urzędów, instytucyj, ludności oraz mienia.

Art. 11. Właściwe władze wojskowe określają już w czasie pokoju:

1) obszar Państwa, z którego w razie potrzeby wycofanie może być wzbronione,

2) urzędy, instytucje, kategorie ludności i mienia, którym wycofanie może być wzbronione,

3) właściwość i zakres działania władz (organów), powołanych do przygotowania i przeprowadzenia zakazu wycofania.

Art. 12. Zarządzenie o zakazie wycofania wydają władze uprawnione w myśl art. 3 ust. (1) do zarządzenia wycofania.

Art. 13. (1) W zarządzeniu o zakazie wycofania należy określić, które urzędy i instytucje, jakie kategorie ludności oraz jakie mienie mają pozostać na miejscu.

(2) W zarządzeniu o zakazie wycofania należy również wskazać władze (organa), które mają przeprowadzić zakaz wycofania, przy czym władze wymienione w art. 3 ust. (1) mogą do

przeprowadzenia zakazu wycofania wyznaczyć inne władze, niż oznaczone w art. 11 pkt 3).

(3) Władze wojskowe mogą same przeprowadzić zakaz wycofania, jeżeli władze do tego wyznaczone nie są w możności go przeprowadzić.

Art. 14. (1) Kto nie stosuje się do zarządzeń władz o wycofaniu albo o zakazie wycofania osób lub mienia, wydanych na podstawie ustawy niniejszej —

podlega karze aresztu do roku lub grzywny albo obu tym karom łącznie.

(2) obok kary, przewidzianej w ust. (1), może być orzeczony przepadek mienia, które powinno było być wycofane.

Art. 15. (1) Kto nie stosuje się do innych, niż wymienione w art. 14 zarządzeń władz, wydanych na podstawie ustawy niniejszej —

podlega karze aresztu do 3 miesięcy lub grzywny do 3.000 zł. albo obu tym karom łącznie.

(2) Do orzekania o przestępstwach, przewidzianych w ust. (1), powołane są powiatowe władze administracji ogólnej.

Art. 16. Z dniem wejścia w życie ustawy niniejszej tracą moc obowiązującą:

(1) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 26 sierpnia 1927 r. w sprawie przymusowego wycofania z zagrożonych obszarów Państwa ludności i mienia (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 678);

2) przepisy art. 11, 16 i 17 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 stycznia 1928 r. o stanie wojennym (Dz. U. R. P. Nr. 8, poz. 54) w zakresie spraw, unormowanych ustawą niniejszą.

Art. 17. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Ministrom: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych oraz innym właściwym ministrom.

Art. 18. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*

Prezes Rady Ministrów

i Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*

Minister Spraw Wojskowych: *Kasprzycki*

Nr. 74.

O zwalczaniu wydawnictw pornograficznych i brukowych powieści kryminalnych.

Pismo okólne Ministerstwa Spraw Wewnętrznych z dnia 5 kwietnia 1939 r.
(Nr. PP. 327/80/1)¹⁾.

Do Urzędów Wojewódzkich i Komisariatu Rządu na m. st. Warszawę.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych zaobserwowało, że są jeszcze wydawnictwa pornograficzne, a także wydawnictwa zajmujące się szczegółowym opisywaniem różnych zbrodni, co wywołuje żywą reakcję opinii publicznej, która słusznie dopatruje się w tej akcji wyrządzenia wielkich szkód, szczególnie na odcinku wychowania młodego pokolenia.

Jeżeli idzie o druki pornograficzne, to poza wydawnictwami specjalnie temu celowi poświęconymi, a ukrywającymi się pod maską wydawnictw satyryczno-humorystycznych należy zwrócić uwagę na dwa źródła pornografii:

a) powieści drukowane w odcinkach w różnych czasopismach, szczególnie t. zw. „brukowych”,

b) ogłoszenia matrymonialne i im podobne, zamieszczane w niektórych czasopismach.

Szczególnie te ogłoszenia bardzo często wykorzystywane są dla celów stręczycielstwa i demoralizacji.

W wyniku prowadzonej już akcji przez władze administracyjne, zlikwidowano szereg wydawnictw pornograficznych, jednak nie rozsprzedane, prawdopodobnie, znaczne ilości nakładu, rzucane są obecnie na rynek i to po cenach specjalnie niskich, co ułatwia nabywanie ich przez młodzież.

O ile chodzi o szczegółowe opisywanie przebiegu zbrodni, szczególnie uwydatnianych w czasie procesów sądowych, Ministerstwo stwierdza, że w szeregu miast ukazują się specjalne wydawnictwa zeszytowe oparte o tematy kryminalne. Jedne z nich pod pozorem dostarczania czytelnikowi taniej powieści, szerzą propagandę przestępczości, inne przez opisywanie zbrodni w sposób sensacyjny, kształcą nowych adeptów w dziedzinie przestępczości.

W związku z powyższym Ministerstwo prosi o zaostrenie

¹⁾ Dz. Urz. Min. Spr. Wewn. z d. 20. IV. 1939 r. Nr 8, poz. 54.

nadzoru nad wydawnictwami o charakterze pornograficznym i zajmującymi się opisami przestępstw, po przez:

a) konsekwentne dążenie do likwidowania wydawnictw pornograficznych,

b) wpływanie na prasę, by podniosła poziom powieści, drukowanych w odcinkach oraz, by nie zamieszczała ogłoszeń o charakterze ułatwiającym demoralizację,

c) niedopuszczanie do kolportażu resztek nakładu zawieszanych wydawnictw pornograficznych,

d) zwrócenie szczególnej uwagi na powieściowe wydawnictwa zeszytowe, szczególnie oparte na tematyce kryminalnej,

e) o wpłynięcie na prasę, by sprawozdania sądowe podawała w formie spokojnej, bez opisywania drastycznych szczegółów z przebiegu przestępstwa.

W walce z drukami pornograficznymi i kryminalnymi należy użyć wszystkich środków, jakie stoją do dyspozycji władz nadzorujących prasę.

Ministerstwo przykłada wagę do rezultatów tej akcji i prosi o sprawozdania z likwidacji tego rodzaju wydawnictw.

Dyrektor Departamentu (—) *W. Żyborcki*

Nr. 75.

Zmiany w duchowieństwie.

J. E. Ks. Biskup Ordynariusz mianował:

Ks. kan. M. Piaszczyńskiego rektorem Seminarium Mniejszego i dyrektorem Gimnazjum Biskupiego w Sejnach.

Ks. dziek. J. Perkowskiego kanonikiem gremialnym Kapituły kolegiackiej i ojcem duchownym Seminarium Większego.

Ks. prob. T. Ciborowskiego kanonikiem honorowym Kapituły kolegiackiej.

Ks. prob. J. Nowosadko dziekanem i proboszczem w Teolinie.

Ks. J. Borowczyka proboszczem w Adamowiczach.

Ks. F. Guzewicza wikariuszem w Sokołach.

Ks. A. Kina " w Śniadowie.

Ks. S. Wojtkowskiego " w Kadzidle.

Ks. J. Kęblińskiego " w Jedwabnem.

Ks. W. Krawczyka " w Rzekuniu.

Ks. K. Równego	wikariuszem	w Suwałkach.
Ks. A. Milanowskiego	"	w Ostrowi Maz.
Ks. F. Pilarka	"	w Czerwinie.
Ks. S. Chudzika	"	w Dąbrowie Wielkiej.
Ks. B. Ksepkę	"	w Białaszewie.
Ks. S. Zarembę	"	w Tykocinie.
Ks. F. Miklaszewskiego	"	w Zambrowie.
Ks. S. Wszyńskiego	"	w Rajgrodzie.
Ks. L. Stecia	"	w Kuczynie.
Ks. W. Backiela	"	w Jasienicy.
Ks. E. Adamczyka neopr.	"	w Waniewie.
Ks. E. Berezowskiego	"	w Janówce.
Ks. M. Bobrowa	"	w Nowej Wsi.
Ks. F. Dziwnika	"	w Kolnie.
Ks. W. Karpowicza	"	w Kobylinie.
Ks. K. Łupińskiego	"	w Szumowie.
Ks. P. Maksymowicza	"	w Zuzeli.
Ks. A. Szumińskiego	"	w Szczepankowie.
Ks. J. Szymczyka	"	w Stawiskach.
Ks. S. Wierzbickiego	"	w Wizajnach.
Ks. J. Wodeckiego	"	w Szczuczynie.